

Komisja Petycji

2016/2009(INI)

12.10.2016

OPINIA

Komisji Petycji

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej
w 2015 r.

(2016/2009(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Jude Kirton-Darling

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Petycji zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że petycje kierowane do Parlamentu stanowią ważny instrument zgłaszania przez obywateli przypadków rzekomego naruszenia ich praw podstawowych, do jakich mogło dojść w państwach członkowskich, w których zamieszkują;
- B. mając na uwadze, że włączenie do Traktatu z Lizbony Karty praw podstawowych Unii Europejskiej jako podstawowego aktu o wiążącym charakterze zwiększyło oczekiwania obywateli Unii co do wysokiego poziomu ochrony praw obywatelskich i ochrony społecznej;
- C. mając na uwadze, że niemal sto petycji, które wpłynęły do Parlamentu w 2015 r., dotyczyło bezpośrednio rzekomego naruszenia praw podstawowych określonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej; mając na uwadze, że podczas rozpatrywania petycji mogą pojawić się również inne problemy dotyczące skutecznej ochrony na mocy Karty;
- D. mając na uwadze, że do naruszeń praw podstawowych dochodzi nie zawsze bezpośrednio, gdyż ich przyczyną bywa czasami degradacja środowiska; mając na uwadze, że art. 37 Karty przewiduje prawo do ochrony środowiska; mając na uwadze, że znaczna część otrzymanych petycji dotyczy przypadków faktycznych lub potencjalnych szkód środowiskowych;
- E. mając na uwadze, że w art. 39 i 40 Karty przewidziano prawo do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie zamieszkania; mając na uwadze, że tego prawa nie powinno utrudniać korzystanie z prawa do swobodnego przemieszczania się;
- F. mając na uwadze, że art. 34 Karty ustanawia podstawowe prawo do zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej; mając na uwadze, że jednym z podstawowych filarów zabezpieczenia społecznego jest powszechny dostęp do wysokiej jakości publicznej służby zdrowia; mając na uwadze, że mieszkalnictwo socjalne zapewniające godne życie jest objęte zakresem tego artykułu; mając na uwadze, że dostęp do energii po przystępnych cenach jest istotnym warunkiem godnego życia;
- G. uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC),
- H. mając na uwadze, że w kwestii korzystania z pełni praw podstawowych nadal istnieją różnice między kobietami i mężczyznami, szczególnie pod względem skutecznej realizacji w ich codziennym życiu postanowień Karty zawartych w tytułach „Równość” i „Solidarność”;
- I. mając na uwadze, że art. 24 Karty ustanawia podstawowe prawa dziecka; mając na uwadze, że w 2015 r. złożono setki petycji w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem, z których większość miała skutki transgraniczne; mając na uwadze, że powołano specjalną grupę roboczą w celu skuteczniejszego rozwiązania większości tych

spraw;

- J. mając na uwadze, że we wspólnym sprawozdaniu Komisji Petycji i Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dotyczącym sprawozdania specjalnego Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie dochodzenia z własnej inicjatywy OI/5/2012/BEH-MHZ dotyczącego Fronteksu doceniono wysiłki Agencji mające na celu zwiększenie poszanowania praw podstawowych oraz zwrócono się do niej, aby w ramach swoich działań rozpatrywała indywidualne skargi dotyczące naruszenia praw podstawowych; mając na uwadze, że obowiązek ten obejmuje m.in. stworzenie systemu zgłaszania zdarzeń i opracowanie kodeksów postępowania; mając na uwadze, że obowiązek poszanowania i ochrony praw podstawowych dotyczy wszystkich instytucji, agencji i organów UE;
- K. mając na uwadze, że obecna wąska wykładnia art. 51 Karty stanowi realną przeszkodę dla zapewnienia skuteczności jej wcześniejszych postanowień, co może zawieść oczekiwania i ostatecznie doprowadzić do wzrostu niezadowolenia obywateli; mając na uwadze, że Komisja Petycji zorganizowała w ostatnim czasie specjalne wysłuchanie w celu przedyskutowania potrzeby rozszerzania zakresu Karty;
- L. mając na uwadze, że Unia nie może pozwolić sobie na to, by dopuszczać do ograniczania lub naruszania podstawowych praw obywatelskich, takich jak swobodny dostęp do informacji, ani by tolerować nadużywanie władzy, rasizm instytucjonalny i ksenofobię w swoich granicach, na co wskazano w niektórych petycjach;
1. uważa, że obywatele oczekują, aby Karta zapewniała ochronę ich praw podstawowych przez instytucje, organy i agencje Unii oraz przez państwa członkowskie w trakcie wdrażania prawa Unii; uważa, że brak ochrony i świadomości praw podstawowych wynikających z Karty może pogłębiać rozczarowanie obywateli projektem europejskim; zauważa, że opinia publiczna ma ograniczony ogląd zakresu Karty; uważa, że Komisja i państwa członkowskie mogłyby uczynić więcej, by propagować wiedzę o Karcie, w szczególności o skutkach jej art. 51, poprzez ukierunkowane kampanie z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i internetowych, oraz wiedzę o procedurach dochodzenia roszczeń w przypadku pogwałcenia praw podstawowych obywateli; apeluje do Komisji, aby była czujna w kwestii pełnego i konsekwentnego wdrażania Karty przez państwa członkowskie; uważa, że należy rozważyć rozszerzenie wykładni art. 51 poza wyłączne kompetencje Unii oraz ponownie ocenić zasadność tego artykułu przy okazji kolejnego przeglądu Traktatu;
 2. jest zdania, że prawdziwa reforma i skuteczne funkcjonowanie europejskiej inicjatywy obywatelskiej może w dużej mierze przyczynić się do poprawy wizerunku Unii;
 3. jest głęboko przekonany, że polityka oszczędnościowa doprowadziła do stałego pogarszania się ochrony praw podstawowych w UE, czego skutkiem jest między innymi alarmujący poziom bezrobocia młodzieży, ogromny wzrost liczby ubogich pracujących oraz wzrost ubóstwa i marginalizacji społecznej; apeluje o natychmiastowe i całkowite zaniechanie polityki oszczędnościowej i wzywa UE i państwa członkowskie do opracowania ukierunkowanych strategii politycznych mających na celu zagwarantowanie wysokiej jakości i godnych miejsc pracy oraz środków ochrony socjalnej, skupiających się przede wszystkim na obywatelach zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym;

4. zwraca uwagę na wzrost liczby petycji dotyczących kryzysu gospodarczego i społecznego w Europie, który jest przyczyną licznych naruszeń praw podstawowych;
5. podkreśla, że wszystkie instytucje Unii, w tym każda agencja i każdy organ, a także państwa członkowskie mają obowiązek przestrzegać postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
6. zwraca uwagę, że chociaż swoboda przemieszczania się i wyboru miejsca zamieszkania należy do praw podstawowych przysługujących obywatelom na rynku wewnętrznym i zapisanych w Karcie, wielu obywateli nadal napotyka problemy w korzystaniu z tego prawa, które obejmuje możliwość przenoszenia świadczeń społecznych, emerytalnych i zdrowotnych, jak również uznawanie kwalifikacji zawodowych i dokumentów potwierdzających stan cywilny; apeluje do państw członkowskich, aby zgodnie z Kartą działały na rzecz zapewnienia obywatelom powszechnego dostępu do wysokiej jakości opieki zdrowotnej (w tym do leków i leczenia), wymiaru sprawiedliwości, edukacji oraz pomocy społecznej i mieszkaniowej;
7. przypomina o konieczności zagwarantowania przestrzegania praw podstawowych przysługujących kobietom we wszystkich obszarach życia publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w życiu społecznym i politycznym; apeluje do Komisji i państw członkowskich o prowadzenie polityki aktywnego poszanowania tych praw zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 66/130 z dnia 19 grudnia 2011 r. w sprawie uczestnictwa kobiet w polityce;
8. zwraca uwagę na prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności zgodnie z art. 26 Karty; wzywa Komisję, państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do dopilnowania, by prawa te były należycie przestrzegane, stosowane i monitorowane w przejrzysty sposób, zwłaszcza prawa zapisane w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych i w traktacie z Marrakeszu; jest zdania, że nie należy przekazywać środków unijnych na projekty, które naruszają te prawa podstawowe, na przykład programy izolujące osoby niepełnosprawne od społeczności;
9. wzywa UE do ratyfikacji Protokołu fakultatywnego do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz do jak najszybszego dokonania efektywnego, przekrojowego i kompleksowego przeglądu przepisów UE w celu zapewnienia ich pełnej harmonizacji z postanowieniami tej konwencji, tak aby zainicjować prawdziwie demokratyczny i partycypacyjny proces, którego celem będzie zagwarantowanie bezpośredniego i pełnego zaangażowania organizacji przedstawicielskich osób niepełnosprawnych;
10. podkreśla, że w swoich uwagach podsumowujących w sprawie wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej Komitet ONZ do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych krytycznie odniósł się do faktu, że środki oszczędnościowe podjęte przez UE i państwa członkowskie doprowadziły do obniżenia poziomu życia osób niepełnosprawnych i utrudniły im korzystanie z praw podstawowych;
11. podkreśla, że prawa podstawowe osób ubiegających się o azyl, które wchodzą w kontakt z Fronteksem, powinny być przestrzegane oraz że osoby te powinny mieć możliwość pełnego korzystania z tych praw za pośrednictwem stałego mechanizmu skarg; z

zadowoleniem przyjmuje umieszczenie w rozporządzeniu w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej przepisu o niezależnym mechanizmie skarg w celu monitorowania i zapewnienia przestrzegania praw podstawowych we wszystkich działaniach tej Agencji;

12. z zadowoleniem przyjmuje postępowanie wszczęte z inicjatywy Europejskiej Rzecznik Praw Obywatelskich, które doprowadziło do ustanowienia tego mechanizmu, oraz jej bieżące prace na rzecz zapewnienia poszanowania praw podstawowych przez instytucje UE; z zadowoleniem przyjmuje wszczęte przez nią dochodzenie mające na celu ustalenie, czy państwa członkowskie przestrzegają Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wydawaniu środków z Funduszu Spójności na projekty, które instytucjonalizują życie osób niepełnosprawnych, zamiast integrować te osoby ze społeczeństwem;
13. podkreśla, jak istotna jest ochrona przez UE i państwa członkowskie rdzennych społeczności etnicznych, narodowych, językowych i wyznaniowych oraz języków zagrożonych;
14. ubolewa nad wszystkimi przypadkami dyskryminacji; wzywa UE i państwa członkowskie do zwracania szczególnej uwagi na dyskryminację mniejszości i migrantów oraz na ograniczanie wolności mediów, jak również do skutecznego eliminowania tych zjawisk, które są regularnie potępiane w petycjach oraz przez organizacje międzynarodowe takie jak Reporterzy bez Granic; wzywa UE i państwa członkowskie do podjęcia odpowiednich działań w celu poprawy obecnej sytuacji w sektorze mediów z myślą o zapewnieniu pełni wolności i pluralizmu mediów, które to zasady zapisano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej; przypomina, że różnorodność kulturowa i językowa jest charakterystyczną cechą Unii Europejskiej oraz że Karta stoi na straży praw mniejszości kulturowych i językowych; apeluje o odblokowanie przez Radę wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie wdrożenia zasady równego traktowania wszystkich osób bez względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;
15. wzywa państwa członkowskie oraz ich władze lokalne i regionalne, aby gwarantowały prawa podstawowe, w tym prawo do podejmowania pracy zgodnie z obowiązującym prawodawstwem unijnym i krajowym, wszystkich obywateli państw trzecich w UE oraz ułatwiały ich włączenie społeczne; wyraża zaniepokojenie naruszeniami praw podstawowych w ośrodkach, w których są przyjmowani migranci i w których przebywają;
16. podkreśla fakt, że mechanizmy zarządzania i finansowania stosowane obecnie przez ośrodki recepcyjne dla migrantów w niektórych państwach członkowskich mogą prowadzić do poważnych naruszeń prawa, korupcji, nadużyć i naruszenia praw podstawowych;
17. zwraca się do Komisji, aby działała bez wahania i w pełni wykorzystywała swoje uprawnienia i prerogatywy w celu nakładania sankcji na państwa członkowskie, które nie przestrzegają podstawowych praw do wolności wypowiedzi i informacji, wolności zrzeszania się i zgromadzeń lub które dopuszczają się nadużycia władzy, między innymi rasizmu instytucjonalnego i ksenofobii;
18. uważa, że UE i państwa członkowskie muszą konsekwentnie przestrzegać zasady solidarności i podjąć niezbędne działania w celu podziału odpowiedzialności, aby zapewnić pełną ochronę życia migrantów i uchodźców oraz zwalczać przestępczość

transgraniczną przy pełnym poszanowaniu zasady non-refoulement i praw podstawowych;

19. zwraca uwagę na powtarzające się często petycje dotyczące problemów, na jakie w korzystaniu ze swoich praw natykają się przebywający legalnie małżonkowie obywateli UE pochodzący z państw trzecich oraz obywatele państw trzecich uprawnieni do stałego pobytu, a w szczególności bezpaństwowcy;
20. uważa, że wprowadzenie krajowych przepisów, które psują klimat inwestycyjny w dziedzinie odnawialnych źródeł energii, nie tylko stanowi w niektórych przypadkach atak na bezpieczeństwo prawne, co wykazywano w niektórych otrzymanych petycjach, ale także może zostać uznane za naruszenie postanowień Karty, jeśli osoby odpowiedzialne nie transponują lub nie wdrażają prawodawstwa związanego ze strategią UE w dziedzinie energii i klimatu;
21. zwraca uwagę na problemy, których przysparza obywatelom brak uznawania dokumentów urzędowych w różnych państwach członkowskich, zwłaszcza poświadczających małżeństwo i adopcję, i które uniemożliwiają zabezpieczenie „nadrzędnego interesu dziecka”;
22. apeluje o poświęcenie szczególnej uwagi prawom dzieci, w szczególności w kontekście transgranicznych sporów o pieczę, adopcji bez zgody rodziców i praw rodziców do odwiedzin, co opisano w opinii Komisji Petycji w sprawie transgranicznych aspektów adopcji; wzywa Komisję do przedstawienia jasnych wytycznych dotyczących koncepcji „nadrzędnego interesu dziecka” w kontekście rewizji rozporządzenia Bruksela II bis; uważa, że rozbieżności w prawach do pieczy nad dzieckiem i odpowiedzialności rodzicielskiej w Unii uniemożliwiają zabezpieczenie „nadrzędnego interesu dziecka” i poszanowanie prawa dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców;
23. wzywa do przyjęcia nowych przepisów mających na celu likwidację ubóstwa energetycznego i z zadowoleniem przyjmuje wcześniejsze inicjatywy na dowolnym szczeblu administracyjnym zmierzające do zagwarantowania powszechnego dostępu do energii; uważa, że podjęcie konkretnych działań w celu zapewnienia energii po przystępnej cenie dla każdego gospodarstwa domowego wchodzi w zakres systemu zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej w rozumieniu art. 34 Karty; odnosi się krytycznie do decyzji, które mogą uniemożliwić ochronę tego prawa chociażby z powodu sporów kompetencyjnych między organami;
24. ubolewa, że ubóstwo dzieci utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, a dzieci są w dalszym ciągu bardziej zagrożone ubóstwem niż osoby dorosłe; wzywa UE i państwa członkowskie do wzmocnienia działań w zakresie przyjęcia całościowej strategii mającej na celu skuteczne zlikwidowanie wszystkich podstawowych przyczyn ubóstwa dzieci;
25. podkreśla potrzebę wzmocnienia roli Komisji Petycji w zapewnianiu poszanowania praw podstawowych chronionych na mocy Karty;
26. z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione w 2015 r. w zakresie praw osób LGBTI; jest nadal zaniepokojony utrzymującą się dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową oraz ograniczaniem wolności słowa, zgromadzeń i zrzeszania się osób LGBTI; zaznacza, że należy zająć się niezwłocznie problemem dyskryminacji rodzin LGTBI, oraz nawołuje państwa członkowskie do uznawania statusu

prawnego tych rodzin w sposób gwarantujący im swobodę przemieszczania się w całej UE;

27. podkreśla, że wielu bezpaństwowców jest pozbawianych prawa do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, podczas gdy mandaty poselskie są przyznawane ich kosztem; wzywa Komisję do zbadania tej kwestii;
28. zwraca uwagę na naruszenia praw podstawowych przysługujących w Unii Europejskiej osobom interseksualnym, które spotykają się nawet z ograniczeniami prawa do własnej tożsamości;
29. zachęca Komisję, aby zajęła się jak najskuteczniej kwestią praw do głosowania w wyborach krajowych, zwłaszcza w przypadkach pozbawiania obywateli możliwości głosowania w wyborach krajowych, kiedy korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu, a także w przypadkach pozbawiania prawa do głosowania w wyborach europejskich i lokalnych lub kiedy mają zakaz członkostwa w partiach politycznych;
30. przypomina, że na mocy art. 46 ust. 1 europejskiej konwencji praw człowieka wysokie umawiające się strony podjęły bez ograniczeń uroczyste i wiążące zobowiązanie prawne do „przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, których są stronami”; ubolewa nad opóźnieniami w realizacji niektórych wyroków Trybunału, a w pewnych okolicznościach brakiem woli politycznej ku temu; zachęca do przyjęcia bardziej stanowczych środków w przypadkach opieszałości w wykonywaniu wyroków lub permanentnego ich niewykonywania;
31. zwraca się do instytucji i organów Unii oraz do państw członkowskich, aby w trakcie wykonywania prawa Unii zapewniły wysoki poziom ochrony środowiska i przestrzegały zasady zrównoważonego rozwoju; ubolewa nad nadmiernym rozwojem w niektórych częściach UE, który niekorzystnie wpływa na środowisko i życie obywateli europejskich i mieszkańców na obszarach dotkniętych tym problemem;
32. podkreśla podstawowe prawo do dobrej administracji; apeluje do państw członkowskich, aby dawały dobry przykład przez zapewnienie między innymi otwartości, rozliczalności, uczciwości, przejrzystości i proporcjonalności swoich procesów administracyjnych.

**WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO
W KOMISJI OPINIODAWCZEJ**

Data przyjęcia	11.10.2016
Wynik głosowania końcowego	+: 26 -: 4 0: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Marina Albiol Guzmán, Margrete Auken, Heinz K. Becker, Soledad Cabezón Ruiz, Pál Csáky, Miriam Dalli, Rosa Estaràs Ferragut, Eleonora Evi, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvie Goddyn, Rikke Karlsson, Jude Kirton-Darling, Svetoslav Hristov Malinov, Notis Marias, Edouard Martin, Roberta Metsola, Marlene Mizzi, Julia Pitera, Gabriele Preuß, Laurențiu Rebega, Sofia Sakorafa, Yana Toom, Ángela Vallina, Cecilia Wikström, Tatjana Ždanoka
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Carlos Iturgaiz, Urszula Krupa, Miltiadis Kyrkos, Josep-Maria Terricabras, Axel Voss